

PRIIMTI TEKSTAI

P8_TA(2015)0179

ISIL/„Da'esh“ vykdomas kultūros objektų naikinimas

2015 m. balandžio 30 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ISIL / „Da'esh“ vykdomo kultūros objektų naikinimo (2015/2649(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į klausimus, į kuriuos atsakoma žodžiu, Tarybai ir Komisijai dėl ISIL / „Da'esh“ vykdyto kultūros paveldo vietovių naikinimo (O-000031/2015 – B8-0115/2015 ir O-000032/2015 – B8-0116/2015),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 167 straipsnį, kuriame nustatyta, kad „Sąjunga veikia siekdama skatinti valstybes nars bendradarbiauti“, ypač „europinės reikšmės kultūros paveldo išsaugojimo ir apsaugos“ srityje, ir kad „Sąjunga ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą kultūros srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis“,
- atsižvelgdamas į 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto¹,
- atsižvelgdamas į 2003 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1210/2003 dėl tam tikrų konkrečių ekonominių ir finansinių santykių su Iraku apribojimo ir panaikinanti Reglamentą (EB) Nr. 2465/96²,
- atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1332/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 36/2012 dėl ribojamųjų priemonių, atsižvelgiant į padėtį Sirijoje³, priimtą remiantis 2013 m. gruodžio 13 d. Tarybos sprendimu 2013/760/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai⁴, ypač 11c straipsnį dėl Sirijos kultūros vertybių importo, eksporto ir perdavimo,
- atsižvelgdamas į 2001 m. liepos 20 d. Tarybos bendruosius veiksmus 2001/555/BUSP dėl Europos Sąjungos palydovų centro sukūrimo⁵, iš dalies pakeistus Tarybos

¹ OL L 39, 2009 2 10, p. 1.

² OL L 169, 2003 7 8, p. 6.

³ OL L 335, 2013 12 14, p. 3.

⁴ OL L 335, 2013 12 14, p. 50.

⁵ OL L 200, 2001 7 25, p. 5.

bendraisiais veiksmais 2009/834/BUSP¹,

- atsižvelgdamas į 2012 m. spalio mėn. Tarybos rezoliuciją dėl neoficialaus kultūros vertybių srityje veikiančių teisėsaugos institucijų ir ekspertų tinklo (ES CULTNET) sukūrimo (14232/2012),
- atsižvelgdamas į 1954 m. Hagos kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos antrąjį protokolą (1999 m.),
- atsižvelgdamas į 1970 m. lapkričio 14 d. UNESCO Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvenciją,
- atsižvelgdamas į 1972 m. lapkričio 16 d. UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2003 m. spalio 17 d. UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2005 m. spalio 20 d. UNESCO Konvenciją dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo,
- atsižvelgdamas į 1995 m. Tarptautinio privatinės teisės unifikavimo instituto (UNIDROIT) Konvenciją dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų,
- atsižvelgdamas į 2015 m. vasario 12 d. JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 2199 dėl grėsmės tarptautinei taikai ir saugumui, kurią kelia grupuotės „Al-Qaeda“ teroro aktai²,
- atsižvelgdamas į 1964 m. Venecijos chartiją dėl paminklų ir jų kompleksų konservavimo ir restauravimo, pagal kurią sukuriama tarptautinė senovinių pastatų konservavimo ir restauravimo sistema,
- atsižvelgdamas į 1998 m. liepos 17 d. priimtą Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutą, ypač į 8 straipsnio 2 dalies b punkto ix papunktį, kuriame „tyčinis religijos, švietimo, meno, mokslo ar labdaros objektų, istorijos paminklų, ligoninių ir kitų vietų, kur laikomi ligoniai ir sužeistieji, užpuoldinėjimas, jei šie objektai nėra kariniai“ pripažįstamas karo nusikaltimu,
- atsižvelgdamas į 2015 m. kovo 12 d. rezoliuciją dėl metinės ataskaitos dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje 2013 m. ir Europos Sąjungos politikos šioje srityje³, kurios 211 punkte pažymima, kad už tyčinį kultūros ir meno paveldo naikinimą, kuris šiuo metu vyksta Irake ir Sirijoje, turėtų būti traukiama baudžiamojon atsakomybėn kaip už karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmoniškumui,
- atsižvelgdamas į 2015 m. vasario 6 d. bendrą komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Elementai ES regioninės strategijos Sirijos ir Irako, taip pat grupuotės „Islamo valstybė“ (arab. Da'esh) keliamos grėsmės klausimu“ (JOIN(2015)0002), kuriame Komisija ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai pripažino, kad siekiant duoti atkirtį krizėms

¹ OL L 297, 2009 11 13, p. 18.

² <http://www.refworld.org/docid/54ef1f704.html>

³ Priimti tekstai, P8_TA(2015)0076.

Sirijoje ir Irake kultūros paveldo naikinimo ir plėšimo ir „Da'esh“ keliamos grėsmės klausimas yra labai svarbūs;

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 128 straipsnio 5 dalį ir 123 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi pastaruoju metu ekstremistų grupuotės, susijusios būtent su Islamo valstybe Irake ir Sirijoje (ISIL / „Da'esh“), tikslingai niokojo daugybę Sirijos ir Irako archeologijų, religinių ir kultūrinių kompleksų ir kadangi UNESCO generalinė direktorė Irina Bokova šiuos sistemingus išpuolius prieš kultūros paveldą pavadino kultūriniu valymu;
- B. kadangi, pasak UNESCO, vartojant kultūrinio valymo sąvoką kalbama apie iš anksto apgalvotą strategiją, kuria siekiama sunaikinti kultūros įvairovę sąmoningai taikantis į asmenis, kurių tapatybę apibrėžia jų kultūra, etninė kilmė arba religija, kartu vykdant suplanuotus išpuolius prieš jų šlovinimo, atminties ir ugdymo vietas, ir kadangi kultūrinio valymo strategiją, kurią matome Irake ir Sirijoje, atspindi išpuoliai prieš kultūros paveldą – jie gali būti nukreipti prieš fiziškai, materialiai ir statiniais įkūnijamą kultūros raišką – taip pat prieš mažumas ir nematerialiąją kultūros raišką, pvz., papročius, tradicijas ir tikėjimą¹;
- C. kadangi kai kurie kultūros paveldo naikinimo aktai konkrečiomis aplinkybėmis gali būti laikomi nusikaltimais žmoniškumui²; kadangi Tarptautinio baudžiamojo teismo statuto 7 straipsnio 1 dalies h punkte nustatyta, kad tokie aktai, ypač nukreipti prieš religinės ar etninės grupės narius, gali būti prilyginami persekiojimo nusikaltimams;
- D. kadangi tokie kultūrinių ir istorinių vietovių ir objektų naikinimo aktai nėra nauji ir su tuo susidurta ne tik Irake ir Sirijoje; kadangi, pasak UNESCO, kultūros paveldas yra svarbi bendruomenių, grupių ir atskirų asmenų kultūrinės tapatybės ir socialinės sanglaudos dalis ir kad tyčinis jo naikinimas gali turėti neigiamų pasekmių žmogaus orumui ir žmogaus teisėms³; pabrėždamas, kad UNESCO ir kitos organizacijos teigia, jog kultūrinių ir religinių kompleksų ir objektų plėšimas ir jų kontrabanda Irake ir Sirijoje, vykdomi ISIL / „Da'esh“, yra būdas padėti finansuoti ISIL / „Da'esh“ vykdomą teroristinę veiklą, taigi galiausiai meno ir kultūros vertybės tampa karo ginklais;
- E. kadangi Europos Sąjungai skyrus finansavimą 2014 m. kovo 1 d. UNESCO kartu su strateginiais partneriais inicijavo trejų metų trukmės projektą „Skubi Sirijos paveldo apsauga“, kurios pirmutinis tikslas – skubiai užtikrinti Sirijos kultūros paveldo apsaugą;
- F. kadangi Europos Sąjunga ratifikavo 2005 m. spalio 20 d. priimtą Konvenciją dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo – pirmą tarptautinį dokumentą, kuriame pripažįstamas dvejopas – ekonominis ir kultūrinis – kultūros vertybių pobūdis, „todėl neturėtų būti manoma, kad jos turi vien tik komercinę vertę“;
- G. kadangi 1970 m. lapkričio 17 d. priimta UNESCO nelegalaus kultūros vertybių

¹ http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/conference_report_heritage_and_cultural_diversity_at_risk_in_iraq_and_syria/

² Tarptautinis baudžiamasis tribunolas buvusiąjai Jugoslavijai, *Kordić & Čerkez*, 2001 m. vasario 26 d., IT-95-14/2; 207–208 punktai.

³ UNESCO pareiškimas dėl tyčinio kultūros paveldo naikinimo, 2003 m.

įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo konvencija ir 1995 m. birželio 24 d. priimta UNIDROIT konvencija dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų yra dokumentai, itin svarbūs pasaulio kultūros paveldo apsaugai stiprinti,

- H. kadangi neteisėta prekyba kultūros vertybėmis pagal savo mastą šiuo metu yra trečia po prekybos narkotikais ir ginklais, kadangi šiai neteisėtai prekybai vadovauja organizuoti nusikaltėlių tinklai ir kadangi esami nacionaliniai ir tarptautiniai mechanizmai nėra nei tinkamai parengti, nei pakankamai remiami, kad šis klausimas galėtų būti sprendžiamas¹;
- I. kadangi, nors kova su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis nėra konkreti Europos Sąjungos kompetencijos sritis, nes kaip tokia nėra apibrėžta Sutartyse, ji patenka į ne vieną ES kompetencijos sritį, pvz., į vidaus rinkos, laisvės, saugumo ir teisingumo, kultūros, taip pat bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) sritis;
- J. kadangi skubiai būtinas geresnis kovos su neteisėta prekyba istorinėmis kultūros vertybėmis koordinavimas ir glaudesnis bendradarbiavimas siekiant skatinti informavimą, informacijos mainus ir užtikrinti teisinių sistemų stiprinimą; kartu primindamas, kad 2011 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadose dėl kovos su nusikaltimais kultūros vertybių srityje ir jų prevencijos valstybėms narėms, be kita ko, rekomenduojama stiprinti teisėsaugos pareigūnų, kultūros institucijų ir privačių organizacijų bendradarbiavimą;
- K. kadangi remiantis 2012 m. spalio mėn. Tarybos rezoliucija buvo sukurtas neoficialus kultūros vertybių srityje veikiančių teisėsaugos institucijų ir ekspertų tinklas (ES CULTNET), kurio pagrindinis tikslas yra gerinti informacijos, susijusios su neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis prevencija, mainus, taip pat ieškoti informacijos apie nusikaltėlių tinklus, įtariamus dalyvavimu vykdant neteisėtą prekybą, ir ją keistis;
- L. kadangi 2015 m. kovo 28 d., šeštadienį, UNESCO generalinė direktorė Irina Bokova Bagdade inicijavo kampaniją „#Unite4Heritage“, kurios tikslas – telkti pasaulinę paramą kultūros paveldui apsaugoti naudojantis socialinių tinklų galia;
- 1. griežtai smerkia ISIS Sirijoje ir Irake vykdomą tyčinį kultūrinių, archeologinių ir religinių objektų naikinimą;
- 2. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę užsienio reikalams ir saugumo politikai imtis reikiamų politinio lygmens veiksmų atsižvelgiant į 2015 m. vasario 12 d. JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 2199, kad būtų nutraukta neteisėta prekyba iš Sirijos ir Irako teritorijos išvežamomis kultūros vertybėmis konflikto tose šalyse laikotarpiams ir taip užkirstas kelias naudotis jomis kaip finansavimo šaltiniu;
- 3. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę pasinaudoti kultūros diplomatija ir kultūrų dialogu kaip skirtingų bendruomenių sutaukymo ir sunaikintų vietų atstatymo priemone;
- 4. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę, ES ir jos valstybes nares įgyvendinti apsaugos priemones prie ES išorės sienų, kad būtų užkirstas

¹ <http://www.africa-eu-partnership.org/newsroom/all-news/morocco-africa-eu-workshop-fight-against-illegal-trafficking-cultural-goods>.

kelias Sirijos ir Irako kultūros vertybių kontrabandai į Sąjungą, ir veiksmingai bendradarbiauti imantis bendrų veiksmų kovai su prekyba Sirijos bei Irako kilmės artefaktais Europoje, nes labai didelė prekybos Artimųjų Rytų menu dalis yra skirta Europos, taip pat Jungtinių Valstijų ir Persijos įlankos regiono rinkoms;

5. todėl siūlo Komisijai, vadovaujantis 2015 m. vasario 12 d. JT Saugumo Tarybos rezoliucijos Nr. 2199 17 punktu, dėmesį sutelkti į kovą su neteisėta prekyba kultūros artefaktais, ypač kultūros paveldo objektais, neteisėtai išvežtais iš Irako nuo 1990 m. rugpjūčio 6 d., o iš Sirijos – nuo 2011 m. kovo 15 d.; ragina Komisiją parengti koordinuotą kovos su šia neteisėta prekyba strategiją veikiant išvien su nacionalinio lygmens tyrimo tarnybų atsakingais asmenimis ir glaudžiai bendradarbiaujant su UNESCO ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis, tokiomis kaip ICOM (Tarptautinė muziejų taryba), ICOM Tarptautinis mėlynojo skydo komitetas (ICBS), Europolas, Interpolas, UNIDROIT (Tarptautinis privatinės teisės unifikavimo institutas), PMO (Pasaulio muitinių organizacija), ICOMOS (Tarptautinė paminklų ir paminklinių vietovių taryba) ir ICCROM (Tarptautinis kultūros vertybių išsaugojimo ir restauravimo studijų centras);
6. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę pasinaudoti Europos palydovų centru Torechone, teikiančiu analizuojant palydovinius vaizdus gaunamą medžiagą ir šitaip padedančiu priimti sprendimus Sąjungai įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką, tam kad Sirijoje ir Irake galima būtų stebėti saugomus archeologinius ir kultūros objektus ir sudaryti jų sąrašą ir paremti Sirijos archeologų veiklą, siekiant užkirsti kelią naujiems plėšimams ir išsaugoti civilių gyventojų gyvybes;
7. ragina Komisiją sukurti galimybę valstybėms narėms sparčiai ir saugiai keistis informacija bei geriausios praktikos pavyzdžiais siekiant veiksmingai kovoti su neteisėta prekyba iš Irako ir Sirijos neteisėtai išvežtais kultūros artefaktais ir paraginti valstybes nares naudoti tarptautines policijai ir muitinės pareigūnams skirtas kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis priemones, kaip antai specialia Interpolo pavogtų meno kūrinių duomenų baze „I-24/7“ ir Pasaulio muitinių organizacijos (PMO) ARCHEO programos internetinės komunikacijos priemone;
8. ragina apsvarstyti galimybę kurti teisėjams, policijai ir muitinės pareigūnams, valdžios institucijoms ir rinkos dalyviams apskritai skirtas Europos mokymo programas siekiant sudaryti sąlygas kovojantiems su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis asmenims plėsti ir tobulinti savo žinias ir remti tokias iniciatyvas kaip Tarptautinės paminklų ir paminklinių vietovių tarybos (ICOMOS) pasiūlyti e. mokymosi kursai Sirijos paveldo specialistams, teikiantys informaciją apie nelaimių rizikos valdymą, pirmosios pagalbos kultūros kolekcijoms priemones ir dokumentavimo metodus;
9. ragina Komisiją užmegzti ryšius su tarptautiniais projektais, kuriuos pilietinė visuomenė vykdo kultūrinių vertybių, kurioms iškilo pavojus, apsaugos ir informavimo apie jas srityje, pavyzdžiui, AAAS geoerdvinių technologijų projektu, taip pat toliau remti mokslo darbuotojų bendruomenės veiklą, pavyzdžiui, Mosulo projektą, kurį sukūrė Pradinio mokymo tinklas, skirtas skaitmeniniam kultūros paveldui (finansuojamas Marie Skłodowskos-Curie veiklos dotacijomis);
10. ragina Komisiją teikti didesnę paramą ICOM Tarptautinei neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis observatorijai, parengusiai Sirijos ir Irako antikvarinių objektų, kuriems

gresia pavojus, Raudonąją knygą, sukurtą kaip priemonę muziejams, muitinės pareigūnams, policijos pareigūnams, prekyautojams meno kūriniams ir kolekcininkams, ir ketinančiai bendradarbiaujant su Jungtinių Tautų mokymo ir tyrimų institutu (UNITAR) naudoti palydovinius vaizdus padėčiai vietoje stebėti;

11. ragina ES ir valstybes nares rengti informuotumo didinimo kampanijas siekiant įtikinti žmones nepirkti ir nepardavinėti kultūros vertybių, kurios gaunamos neteisėtai prekiaujant karo zonose;
12. ragina valstybes nares imtis reikiamų veiksmų siekiant į kovą su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis iš karo zonų įtraukti universitetus, mokslinių tyrimų įstaigas ir kultūros institucijas, *inter alia*, pasitelkiant etikos kodeksus;
13. ragina Komisiją paremti UNESCO kampaniją „#Unite4Heritage“ inicijuojant informavimo kampaniją, kurios metu ypatingas dėmesys būtų skiriamas Irakui ir Sirijai, siekiant skatinti informavimą apie jų kultūros paveldo svarbą, apie tai, kaip plėšikaujant įgytos vertybės naudojamos teroristų veiklai finansuoti, ir apie galimas baudas už neteisėtą kultūros vertybių, gaunamų iš šių arba trečiųjų šalių, importą;
14. ragina Komisiją stiprinti ir gerinti pagal 2012 m. spalio mėn. Tarybos rezoliuciją sukurto neoficialaus kultūros vertybių srityje veikiančių teisėsaugos institucijų ir ekspertų tinklo (ES CULTNET) veikimą (šio tinklo tikslas – gerinti keitimąsi informacija, susijusia su neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis prevencija) ir numatyti sukurti papildomą priemonę neteisėtai Sirijoje ir Irake pasisavintų kultūros vertybių įvežimui į ES kontroliuoti;
15. ragina Tarybą stiprinti Eurojusto ir Europolo padalinius, skirtus padėti vykdyti tyrimus ir keistis žvalgybos informacija apie neteisėtą prekybą kultūros vertybėmis ir užkirsti tokiai prekybai kelią;
16. ragina iš naujo pradėti vykdyti ICOM Tarptautinio mėlynojo skydo komiteto veiksmus;
17. ragina Europos Sąjungą imtis reikiamų veiksmų bendradarbiaujant su UNESCO ir Tarptautiniu baudžiamuoju teismu siekiant išplėsti pagal tarptautinę teisę apibrėžtą nusikaltimų žmoniškumui kategoriją ir į ją įtraukti veiksmus, kuriais dideliu mastu sąmoningai gadinamas arba naikinamas žmonijos kultūros paveldas;
18. ragina valstybes nares, dar neratifikavusias 1970 m. UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo konvencijos, 1995 m. UNIDROIT konvencijos ir 1954 m. Hagos kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos bei jos antrojo protokolo (1999 m.), tai padaryti;
19. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, UNSECO generalinei direktorei, ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais ir valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.